HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אמר אביי אי לאו דאוקמיה רבי אושעיא לההיא בממנה זונה על פסחו ורבי היא הוה מוקמינא לה לההיא בקדשים קלים ואליבא דרבי יוסי הגלילי דאמר [א]קדשים קלים ממון בעלים הוא אבל בפסח לא משייר איניש במעות ודאי משייר איניש דמעיקרא כי מפריש להו אדעתא דהכי מפריש להו והא רבי היא ומשום הכי מעות שבידו חולין [ב](דבפסח לא משייר איניש) ובמעות ודאי משייר איניש והדיא דקא מוקי לה רבי אושעיא כרבי לא מוקמינא ליה אנא כרבי דבפסח לא משייר איניש [ג](ובמעות משייר איניש דמעיקרא כי מפריש להו אדעתא דהכי מפריש להו) והא ליכא לאוקמי כרבי יוסי דהא תני בה והמוכר עולתו ושלמיו לא עשה ולא כלום והשתא דאוקמיה רבי אושעיא לההיא בממנה זונה על פסחו ורבי היא ש"מ דסבירא לי' אפילו בפסחו משייר איניש מאי היא דרבי אושעיא דתנן [ד][א]נתן לה מוקדשין באתננה הרי אלו מותרין עופות דחולין הרי אלו אסורין שהיה בדין ומה אם מוקדשים שהמום פוסל בהן אין אתנן ומחיר חל עליהן עופות שאין המום פוסל בהן אינו דין שאין אתנן ומחיר חל עליהן ת"ל [1]לכל נדר לרבות את העופות [ה]ק"ו למוקדשין מעתה מה עופות שאין המום פוסל בהן אתנן ומחיר חל עליהן מוקדשין שהמום פוסל בהן אינו דין שאתנן ומחיר חל עליהן ת"ל לכל נדר פרט לנדור אלא טעמא דכתב רחמנא נדר הא לאו הכי הוה אמינא מוקדשים חל איסור אתנן עליהן והא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו א"ר אושעיא בממנה זונה על פסחו ורבי היא מאי רבי דתניא [ו][2]אם ימעט הבית מהיות משה החייהו משה מכדי אכילה ולא מכדי מקח רבי אומר אף מכדי מקח שאם אין לו ממנה אחר עמו על פסחו ועל חגיגתו ומעות שבידו חולין שעל מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן רבה ורבי זירא חד אמר בעצים לצלייתו כולי עלמא לא פליגי דכיון דתקנתא דפסח הוא כגופא דפסח דמי כי פליגי במצה ומרור רבנן סברי הא אכילה אחריתי היא ורבי סבר כיון דהכשירו דפסח הוא כגופא דפסח דמי וחד אמר במצה ומרור נמי [ב]כולי עלמא לא פליגי דכתיב [3]על מצות ומרורים יאכלוהו דכיון דמכשירין דפסח נינהו כפסח דמי כי פליגי ליקח בו חלוק וטלית רבנן סברי מהיות משה אמר רחמנא החייהו לשה ורבי סבר החיה עצמך משה ולאביי דאמר אי לאו דאוקמה רבי אושעיא לההיא בממנה זונה על פסחו ורבי היא הוי מוקמינן לה בקדשים קלים ואליבא דר"י הגלילי דאמר קדשים [קלים] ממון בעלים הוא אבל בפסח לא משייר איניש הא קתני בהדיא שעל מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן אימא שעל מנת כן הקדישו ישראל מעות פסחיהן:

מתני' [ג]זב שראה שתי ראיות שוחטין עליו בשביעי ראה שלש שוחטין עליו בשמיני שלו שומרת יום כנגד יום שוחטין עליה בשני שלה ראתה שני ימים שוחטין עליה בשלישי והזבה שוחטין עליה בשמיני:

גמ' אמר רב יהודה אמר רב [ד]שוחטין וזורקין על טבול יום [ה]ומחוסר כפורים ואין

אמר אביי אי לאו דאוקמא ר' אושעיא. להא דתנן לקמן דאתנן חל על המוקדשים בממנה לזונה על פסחו באתננה ואע"ג דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו הכא אמרינן דאתנן חל עליו: **ורבי היא.** דאית ליה פסח ממון בעלים הוא דאמר לקמן אף מכדי מקח שאם ימעטו לו מעות לבעל הפסח ליקח חלוק וטלית ממנה אחרים עמו על פסחו ונוטל מהן מעות ועושה צרכיו אלמא שלו הוא ויכול לאוסרו. אי לאו דאוקמא רבי אושעיא במסכת תמורה להאי כדפרישית אנא הייתי מוקי לה ההיא דאתנן בקדשים קלים שנתן לה שלמים באתננה ויש בידו לאוסרן ורבי יוסי הגלילי היא דאמר בפרק קמא דב"ק (דף יב:) קדשים קלים ממון בעלים הם והאי מתניתא דלעיל[ז] דקתני מעות חולין הוה מוקמינא כרבי והוה אמינא דהא דשרי רבי לעשות צרכיו במעות לאו משום דפסח אית ביה שיור בקדושתו ליתפס קדושת המעות בחולין שבו אלא משום דזה שמפריש המעות שייר בקדושתו לתפס מתת חולין לבעל הפסח והא ליכא לאוקמי כרבי יוסי דהא קתני בשלמים לא עשה כלום וההיא דאתנן כר' ובפסח לא הייתי מוקי לה דלא הוה סלקא דעתאי דפסח לרבי ממון בעלים הוא שיהא בידו לאוסרו: **דלא משייר איניש.** בקדושת הגוף דבהמה וטעמא דרבי דאמר אף מכדי מקח משום דבמעות משייר איניש לתפס [ח]מתת חולין בחזקת חולין ומעיקרא אדעתא דהכי אפרשינהו ומשום הכי חולין הם דזה שהפריש לפסחו ואחר כך הימנה אחרים עמו מתנה בעלמא הוא דיהיב להו והנך יהבו ליה ממעות חולין מתנה והממנה זונה מתנה הוא שאין בידו למוכרו ואין אתנן חל עליו: **והשתא דאוקמא ר' אושעיא להוא בממנה זונה על פסחו**[(א)]. אלמא קא סבר ר' אושעיא פסח גופיה לר' ממון בעלים ושמעינן מינה דאפי' בפסח משייר איניש כל שכן מעות וכ"ש דמצינן לאוקמא להך דקתני מעות שבידו חולין כרבי דהא פסח חולין הוא ויכול למוכרו ומעות של אותן אחרים חולין הוו וליכא לאקשויי היאך הקדש חל על הקדש לצאת לחולין: **הרי אלו מותרין.** כדיליף לקמן: **עופות.** תורים ובני יונה שאינן מוקדשין: **שהמום פוסל בהם.** אף משהוקדשו אין אתנן חל עליהם כדיליף לקמן: **עופות.** חולין שמום אין פוסל בהן מלהקדישם דלא נאמר תמות וזכרות בעופות אינו דין כו': **קל וחומר למוקדשין מעתה.** שיחול אתנן עליהן: **אלא טעמא כו'.** פירכא הוא: **ואם ימעט הבית וגו'.** אם יהיו מעות מועטין לבעל הפסח מהיות משה שאין לו במה לקנות לצורכי הפסח ולקח הוא ושכנו הקרוב אל ביתו יקח מעות משכנו וימננו על פסחו ויקח מן המעות מה שהוא צריך לפסח: **מכדי אכילה.** אם יחסר לו מעות שאין לו במה ליקח צורכי אכילת הפסח כגון עצים לצלותו רשאי הוא למוכרו: **ולא מכדי מקח.** שאם אין לו מעות לסחורה אינו רשאי למכור פסחו לכך: **כו"ע לא פליגי.** דיכול להימנות אחרים ליקח במעות עצים: **החייהו לשה.** עשה צורכי הפסח מן המעות: **ולאביי דאמר.** לעיל אליבא דרבי בפסח לא משייר איניש הא קתני שעל מנת כו' אלמא פסח גופיה ממון בעלים הוא: **אימא מעות פסחיהן.** זה שנתמנה עמו לפסחו ונתן לו מעותיו חולין היו ונתן לו במתנה ומשום הכי יכול ליקח בהן טלית ונותן לו חלק של פסחו במתנה ומעותיו חולין הן שעל מנת כן הקדישן שאם רצה ליתנם במתנה יתנם: **מתני' זב שראה שתי ראיות.** שטומאתו טומאת שבעה ואינו טעון קרבן: **שוחטין עליו בשביעי.** ואע"פ שלא העריב שמשו דהא חזי למיכל לאורתא: **ראה שלש.** דלא חזי למיכל עד דמייתי כפרה: **שוחטין עליו.** אם חל שמיני שלו בערב הפסח ואפילו לא הביא כפרתו ומביאה לאחר מיכן דמחוסר כפורים דחי עשה דהשלמה כדאמרן בתמיד נשחט (לעיל נט.): **שומרת יום כנגד יום.** הרואה יום אחד בתוך אחד עשר ימים שבין נדה לנדה דבעיא לספור יום המחרת שוחטין עליה ביום ספירה דכיון שספרה מקצת היום מותרת לטבול ואף על פי שמחוסרת הערב שמש שוחטין עליה: **והזבה.** שראתה שלשה רצופים בתוך אחד עשר יום וצריכה לספור שבעה נקיים ולהביא קרבן שוחטין עליה בשמיני ותביא כפרתה קודם שתחסך ותאכל: **גמ'** ואין

כי פליגי במצה ומרור. להאי לישנא צריך לומר דהך דאתנן אתיא כרבי יוסי הגלילי דאמר קדשים קלים ממון בעלים הוא להכי איצטריך לכל נדר אבל כרבי לא מתוקמא כיון דסבר להאי לישנא דפסח לא משייר אלא במצה ומרור לחודיה ומיהו ההיא דלעיל דקתני מעות שבידו חולין היינו חולין לענין מצה ומרור דכרבי יוסי הגלילי לא מיתוקמא דקתני לא עשה ולא כלום[א]: **החיה עצמך משה.** תימה כיון דמקרא נפיק מה צריך לטעמא שעל מנת כן הקדישו ישראל פסחיהם ויש לומר דקא משמע לן קרא לדעתו לכך: מחוסר

מסורת הש"ס

א) [ב"ק יב: וש"נ], ב) ס"א ל"ג, ג) ס"א ל"ג, ד) תמורה ל: ע"ש, ה) [שם], ו) [תמורה ל:], ז) [דף פט:], ח) [ס"א מתנת חנם],

תורה אור השלם

1. לֹא תָבִיא אֶתְנַן זוֹנָה וּמְחִיר כֶּלֶב בֵּית יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְכָל נֶדֶר כִּי תוֹעֲבַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ גַּם שְׁנֵיהֶם: דברים כג יט

2. וְאִם יִמְעַט הַבַּיִת מִהְיֹת מִשֶּׂה וְלָקַח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נְפָשֹׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תָּכֹסּוּ עַל הַשֶּׂה: שמות יב ד

3. בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעַרְבַּיִם יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל מַצּוֹת וּמְרֹרִים יֹאכְלֻהוּ: במדבר ט יא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והשתא וכו' על פסחו וכרבי אלמא:

מוסף רש"י

הרי אלו מותרין. לא חייל עליהו אתנן (תמורה ל:). **בממנה זונה על פסחו.** הא דאצטריך קרא למעוטי קדשים, כגון שהפריש פסחו ולאחר זמן אמר לזונה הבעלי לי והימני על פסחי באתננך, וכיון דאמר רבי רשאי אדם למנות אחרים אם יצטרך למעות לשום דבר אלמא ממונו הוא ואימא ליחול עליה אתנן להכי אצטריך לכל נדר להוציא הנדור (שם). **ואם ימעט.** דריש הכי שנתמעט ביתו שאין לו מה שהוא צריך, מהיות משה, החייהו משה, שימנה אחרים עמו על פסחו ויתנו לו מעות, מכדי אכילה. אם נתמעט הבית מכדי אכילה יקבל חיותו ומזונו מן השה, שאין לו מה שיאכל. ל"א החייהו משה, אם אין לו עצים לצלותו מכדי אכילה הוא והחייהו משה, ולא מכדי מקח. שאם רוצה לעשות סחורה ונתמעט ביתו מכדי אותו מקח, שאין לו מה ליתן בו, אינו ממנה אחרים על פסחו בכך (שם).

מוסף תוספות

א. דמשמע אף הבשר אינו מכור ליאכל ללוקח, ואי כרהי"ג נהי דלא עלו לבעלים לשם חובה דלא מצינו אדם מוכר כפרתו, מיהו הבשר למה לא תהא קנויה ללוקח. תוס' שאנץ.

רבינו חננאל

אמר אביי אי לאו דאוקמיה ר' (יאשיה) [אושעיא] להא דתנן בתמורה פ"ו נתן לה מוקדשין באתננה הרי אלו מותרין ובעופות אסורין כו', וממעטינן להו למוקדשין מלמיחל עלייהו איסור אתנן ומחיר [כלב] מדכתיב לא תביא אתנן זונה ומחיר כלב בית ה' אלהיך לכל נדר, ודרשינן לכל נדר פרט לנדור, כלומר כל דבר הנדור ומוקדש אין אתנן ומחיר חל עליהן. אמאי בעינן קרא למעוטי המוקדשין, תיפוק ליה דכיון דאקדשינהו לאו דידיה אינון וקיימא לן אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. ואוקמא ר' אושעיא בהא מתני' בממנה לזונה על פסחו ואליבא דרבי דאמר המקדיש פסחו מפריש [את פסחו וזה מפריש את מעותיו ממנה אותו על שלו והמעות יוצאין ל] חולין מאיליהן. **ואקשינן על אביי** דאמר אפילו לרבי בפסח לא משייר איניש, והא קתני בהדיא על מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן. ושני אימא שעל מנת [כן] הקדישו ישראל מעות פסחיהן. **מתני' זב שראה שתי ראיות שוחטין עליו כו'.** אמר רב יהודה אמר רב שוחטין וזורקין על טבול יום, דאע"ג דמחוסר ערב שמש, שמשא ממילא ערבא. ועל מחוסר כפרה בשמסר קינו לב"ד של כהנים.

עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"ד מהלכות איסורי מזבח הלכה יד טו סמג לאוין שטז:

כט ב מיי' פ"ד מהלכות ק"פ הלכה יא:

ל ג מיי' פ"ו מהלכות ק"פ הלכה ג סמג עשין רכד:

לא ד מיי' שם הלכה א סמג שם:

לב ה שם הלכה ד:

רבינו חננאל (המשך)

משייר ביה בפסחו, ואם ימנה אחר עמו ויקח מעות ממנו, אותן המעות חולין הן. ולזה הוצרכה המשנה לומר אע"פ שממנה הזונה על פסחו ויש לו רשות, לא נפסל הפסח ההוא ואיצטריך קרא למעוטי דהא דידיה, ומעטינן ליה לכל נדר פרט לנדור, והפסח הזה כבר נדור ומופרש לשם פסח הוא. והיכן שנה רבי שמשייר אדם בפסחו, דתניא ואם ימעט הבית מהיות משה, מכדי אכילה ולא מכדי מקח. רבי אומר אף מכדי מקח, שאם אין לו ממנה אחרים עמו ומעות שבידו חולין, דתקנתא דפסח הוא שעל מנת כן הקדישו ישראל את פסחיהן. ואמר אביי אנא הא מתני' הוינא מוקים לה בקדשים קלים ואליבא דר' יוסי הגלילי דאמר ממון בעלים הם, כיון דאינון ממוניה איצטריך קרא לכל נדר פרט לנדור למעוטי הני קדשים קלים, דלא חייל איסור אתנן ומחיר עליהן. וזו הברייתא דקתני ומעות שבידו חולין לא הייתי מעמידה לרבי, אלא הייתי אומר דבפסח לא משייר איניש אבל במעות ודאי משייר איניש, דכי מפריש אדעתא דהכי מפריש להו שמשים בדעתו וכי לא יהיו דמי הכבש אלא אלו לא פחות ולא יתר, יתכן שיהיו יתר ואוסיף, או פחות וישאר לי. א) והשתא דאוקמי ר' אושעיא לההיא כרבי אנא נמי מוקימנא לה להא מתניתא לרבי, ולא משייר איניש בפסח אבל במעות משייר איניש. לפיכך תני מעות שבידו חולין והא ברייתא כר' יוסי הגלילי לא מצית מוקמת לה דקתני והמוכר עולתו ושלמיו לא עשה [כלום]. והא ברייתא דקתני אם ימעט הבית (חולקת) [חלוקת] רבנן ורבי, חלקו רבה ור' זירא עלה, חד אמר למנות עמו אחד בפסח וליטול ממנו מעות לקנות בהם עצים לצלותו דברי הכל מותר, דכי גופיה דפסח הוא, כי פליגי לקנות מן המעות מצה ומרור כו'. וחד אמר מצה ומרור דברי הכל מותר, כי פליגי לקנות מן המעות חלוק או טלית, רבנן סברי מהיות משה החייהו לשה, ורבי סבר מי כתיב מהיות שה משה כתיב, החיה עצמך מן השה. ירושלמי ר' אלעזר בשם ר' אושעיא תנאי ב"ד הוא שיהא (זר) [זה]

א) נראה לפי הענין כי אחר ושאר לו צ"ל הדבור לפיכך תני מעות כו' והדבור והשתא דאוקמי כו' צ"ל אחר סוף הדבור ונחלפו השורות בכ"י ובדפוס.